

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Az állampolgári nevelés és a hitvallásos iskola szelleme.

Irta: *Moldován Béla.*

Reformok korát éljük. Az egyén és társadalom gondolkozásmódja, felfogása evolúción megy keresztül. Ebben az átalakulásban az erjesztés munkáját a korszellem végzi. Ennek hatása alatt lépten-nyomon új eszmékkel, vagy régi eszméknek új látószögbe való állításával találkozunk. Az irodalomban, a művészetekben, az egyes tudományágakban új nyomok, új irányok keletkeznek. A neveléstudomány se állócsillag, mozog, halad, fejlődik. A nevelésoktatás térs mezején pezsgő élet lüktet. Új problémák, új ötletek egész rajával találkozunk itt is. E problémák közül most az állampolgári nevelés fokozottabb felkarolásának gondolata úszik a felszínen. Ez az újítás Franciaországból indult ki, Német- és Olaszország után nálunk is visszhangra talált. A reform abból a tapasztalati tényből indul ki, hogy a mai iskola nem nevel jó állampolgárokat, tehát az állampolgári nevelést az iskola külön és legfőbb *tantárgyává*

kell tenni. Szerény fejtegetéseimnek nem célja megállapítani, hogy e reform nálunk, a mi oktatási rendszerünk mellett szükséges-e vagy nem, csupán azzal a váddal öhajtok foglalkozni, mely e-kérdéssel kapcsolatban a hitvallásos iskolákat érte.

A keresztény pedagógia alapján álló iskolák ellenségei iparkodnak ezt a kérdést úgy beállítani, hogy általa közelebb jussanak céljukhoz, mely nem más, mint a felekezeti oktatás megszüntetése. Szerintük az állampolgári nevelésnek hatványozottabb felkarolása szükségképen maga után fogja vonni a hitvallásos iskolák eltörlését. Nagy hangon

hirdetik, hogy a felekezeti iskola szelleménél fogva nem nevelhet jó állampolgárokat. S itt nem a nemzeti aspirációkat istápoló felekezeti iskolákra gondolnak, hanem legfőbb érviük az, hogy a hitvallásos iskolából kikerült gyermek nem lehet jó állampolgárrá, mert neveléséből folyólag majdan minden állampolgári tettén rajta lesz a felekezeti elfogultság bélyege.

Nézzük meg közelebbről ezt a célzatos, megtevesztésre szánt vádat. Vajjon a kath. iskola szelleménél fogva csakugyan nem alkalmas arra, hogy az államnak jó honpolgárokat neveljen?

Tagadhatatlan, hogy a folyton fejlődő szociális viszonyok az iskolát egyre újabb és újabb követelményekkel állítják szembe. Napjainkban a nehéz megélhetés és más körülmények következtében, különösen a városokban a családi élet egészen elvesztette régi alakját és nem teljesíti, mert igen sok esetben nem teljesítheti eredményesen a családi nevelés kötelességeit. Az iskolának kell tehát pótolni azt is, amit a család elmulasztott. Bár az elemi iskolának ezelőtt sem lehetett egyedüli célja a pusztá ismeretnyújtás, de nevelői föladatát ma még fokozottabb mértékben kell

teljesítenie. Ma, az abszolút individualizmus, a mindenáron való egyéni érvényesülés korában, mikor a kenyéretáni tülekedésben az «aki bírja, marja»-féle élv mindjobban érvényesül, az iskola nevelői feladatai közül követelőleg lép előtérbe az életre való nevelés szükségessége.

A jelenlegi iskola-rendszerben az elemi népiskola az a tanintézet, melynek elvégzésével az állampolgárok nagy többsége be is fejezi tanulmányait. Ennek az iskolának kell tehát legjobban arra törekednie, hogy növendékeit minden tekintetben lehetőleg jól ellássa azon útravalókkal, melyek segítségével az

AGITÁLJUNK

a katolikus tanítók

üdülőházának sors-

játéka érdekében! •

Sorsjegyeket elhelyezés céljából bárkinek szívesen küld a Kath. Tanítók Üdülőházának sorsjáték-irodájá. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 30. sz.)

élet küzdelmeiben majd megállhatják helyüket. Az iskola belső életének újkori reformátorai e célt azáltal velük elérhetni, ha mentől több ismeret és készség birtokába juttatják a tanulót.

Ez az irányzat egyedül az ismeretek halmazától várja az egyén boldogulását. Az ész, az értelem fejlesztésére fekteti tehát a fősúlyt és majdnem teljesen figyelmen kívül hagyja a szív, a lélek művelését. Az értelem pallérozása mellett megelégednek az erkölcsi erő értékeiről, a tetterős jellem képzéséről. Pedig ez a jellemképzés nemcsak az egyén, de az emberiség szempontjából is rendkívül fontos, mert ez a fundamentuma a társadalmi életnek és ezen keresztül magának az államnak is.

Amerikában, hol az iskola igazán az életnek kicsinyített mása, annyira tudatában vannak az erkölcsi képzés nagy fontosságának, hogy azt minden vonalon az értelem képzés fölé helyezik. «Az amerikai iskola azon a gondolaton alapszik — mondja Harris J. W. az Egyesült-Államok legfőbb tanügyi tisztviselője — hogy az erkölcsi képzés fontosabb az értelménél.»

A pusztán intellektualis képzést felkaroló irányzat a francia laikus iskolában érvényesül legjobban. Mi sem jellemzi jobban ezen irányzat teves voltát, mint az a tény, hogy az állampolgári nevelés megreformálásának gondolata épen Franciaországból indult ki. A francia iskolák nagy részéből az egyház es állam elválasztása után száműzték a vallás-erkölcsi nevelést és azt a laikus erkölcsstan tanításával akarták pótolni. A francia laikus iskola nem nevel a jövő számára jó állampolgárokat, mert különben nem volna szükség arra, hogy az állampolgári nevelést új alapokra fektessék. Lehetetlen észre nem venni e két dolog között az okozati összefüggést. A baj megvan, segíteni kell rajta. Keresik a baj orvosságát, de az csak természetes, hogy nem akarják ott keresni, ahol tényleg megtalálható, hanem kuruzsló szerekhez fordulnak és az állampolgári nevelést mint külön és legfőbb tantárgyat akarják bevinni az iskolába. Azt hiszik, hogy ezzel már mindent megtettek és az eredmény biztosítva van. Ahelyett, hogy igazi, keresztény erkölcsi alapra helyezett jellemfejlesztésről gondoskodnának, egyetlen tantárgy fokozottabb felkarolásában velük felhalni a siker biztosítékát.

Pedig az államnak, mint az állampolgárok összességének nemcsak értelmileg képzett, jogait és kötelességeit ismerő, hanem ezek mellett kötelességteljesítő, egymást megbecsülő, szorgalmas és főképpen becsületes és jellemes egyedekre van szüksége. Olyan egyedekre, kik nem csupán azért kerülnek a rosszat és teljesítik minden téren állampolgári kötelességüket, mert a törvény sujtó kezétől félnek, hanem teszik ezt belső, lelkiezők hatása alatt azért, hogy nemcsak maguknak, de polgártársaiknak és a köznek is hasznára váljanak.

Az állampolgári jogok és kötelességek, az ezeket magukba foglaló törvények ismerete még nem teszi az egyént jó állampolgárrá. Mert az állami rend szempontjából mit ér, ha az állampolgár kívülről tudja a törvényeket, de azok rendelkezéseit lábbal tiporja, vagy mikor csak teheti, azokat kijátszani iparkodik. Ha ismeri pl. a tulajdon szentségét, de lelkiezője cserbenhagyja, mihelyt alkalom kínálkozik és a máséhoz könnyűszerrel hozzáférhet. Vagy mit ér, ha az állampolgár tudja, hogy a törvény szigorúan bünteti a csalót, de lelkiismerete nem tartja vissza attól, hogy polgártársát meg ne rövidítse, ha azt a rajtakapas veszélye nélkül teheti.

Világos tehát, hogy az iskola, mikor a gyermekben a jövő állampolgárat tekint, nem elégedhetik meg azzal, hogy őt azon ismeretek birtokába juttatja, melyek nélkül az életben nem boldogulhat, hanem erkölcsi érzékét, akaraterejét és jellemét is kell fejlesztenie. Nem üres szívű, sivár lelkű tudákos embereket, hanem mindenkifölött szilárd erkölcsi érzékű, becsületes, jellemes polgárokat kell a jövő számára nevelnie. Az állampolgári nevelés alapja, de egyben koronája is a szív, a lélek nemesítése. E tételt elfogadva megállapíthatjuk, hogy az állampolgári nevelés sikere és igazi eredménye csakis attól az iskolától várható, mely az értelem kímélése mellett nem kevesebb súlyt helyez az erkölcsi képzésre.

A kath. iskola épen szelleménél fogva, nagyban és hathatósan szolgálhatja és szolgálja is ezt a célt. Mert vajjon van-e a jellem nevelésének célhozvezetőbb eszköze, mint a keresztény religióból fakadt erkölcsstan? Vajjon nem a keresztény vallás fenséges tanai hirdetik-e első helyen a felebaráti szeretetet, az embertárs megbecsülést, a tekintély tisztelgetést? Vajjon nem a keresztény hit isteni tanai foglalják-e magukban az erkölcsi törvény szankcióját?

A kath. iskola a keresztény erkölcsstant nem mint tantárgyat kezeli, hanem egész működését, tanító és nevelő munkáját az evangélium szelleme hatja át. Ilyen hatalmas, hatásaiban le nem kicsinyelhető nevelési eszköz igazi letéteményese, birtokosa ne volna első helyen képesítve arra, hogy egészséges gondolkodású, tetterős jellemű nemzedéket neveljen a jövő számára? Ezt igazán csak a megteveszteni akaró, célzatos rosszhiszeműség állíthatja. De lassuk a felekezeti elfogultság vadját. A cselekvések, a tettek értékét mindig a tett indítóoka, erkölcsi rugója határozza meg. «Amiként az elmélet a gyakorlatot — mondja dr. Dudek — úgy irányítja a vallási meggyőződés követőjének életét. Amint lehetetlen a gyakorlat, a cselekvés megelőző gondolkodás nélkül, úgy lehetetlen erkölcsös cselekvés a lélekben meggyökerezett vallási nézetek nélkül, hacsak az erkölcs szót ki nem vetkőztetjük az emberiségnél közkeletű jelentéséből.» Az a körülmény tehát, hogy az igazán vallásos ember hitet, vallását mindenkor bátran megvallja, vallásának elvei szerint él, állampolgári kötelességeit keresztény világnézettől áthatva teljesíti, mit sem von le állampolgári tetteinek értékéből, sőt épen e körülmény emeli tetteinek erkölcsi értékét.

A józan ész világitása mellett ilyenformán fest a hitvallásos iskolák szelleme ellen emelt vád. Az az iskola, mely a krisztusi pedagógia alapján, vallás-erkölcsi alapon állva végzi nevelői munkáját, tesz annyit az állampolgári nevelés érdekében, mint bármely más iskola.

A destruktív irányzat nagyhangú szóvivői ne féltsék az állampolgári nevelés sikerét a hitvallásos iskola szellemétől. De hiszen nem is ez az ő érvük tulajdonképeni rugója, hanem egészen más. Ennek a kérdésnek ilyenentén beállítása csak egyik eszköze mesterkedéseiknek, melyektől a keresztény tradíciókon épült hitvallásos iskolák eltörlését várják. Tisztában vagyunk céljaikkal, hiszen alig pár hete láttuk őket álarc nélkül a budapesti tanítótestület közgyűlésén.

Kartársak! Adakozzatok, gyűjtsetek az árvaházra és üdülőháza!

Értelem
olyan
zolja
a feje
jellen
guk s
erdek
mérté
Sokan
hogy
Mind
azzal
fegyel
első d
pofoz
Ped
ellen
törjü
testi f
Ugy
gógiai
A test
gyelm
gyen s
lyet F
lákát
tegyel
Mit ta
kitva
diszítv
a fegy
a tanít
botot?
hol a
megis
ott kö
gyerm
máské
történe
követk
két tar
nem fe
gyerm
ját, ki
helyezi
Az erde
szisztem
az előb
míg a v
fegyelm
szép er
A pe
Foerster
tartja a
hiv föl
ler Geg
— mon
művébe
fenyítették
És té
nom sze
lesz arra
kel más
elemi H

«Beszélj vele bot nélkül.»

Irta: *Rabenseifer Alfréd.*

Érdekes, hogy a legtöbb képen, vagy vicclapok olyan képein, melyek a tanítót az iskolában ábrázolják, majdnem mindig odafestik a tanító kezébe a fegyelmezési eszközt, a nádpálcát. Mindenesetre jellemző, hogy a festők, vagy a vicclap rajzolói maguk sem tudnak elképzelni nevelőt bot nélkül. Ez az érdekes jelenség is bizonyítja, hogy még mily nagy mértékben uralkodik a nevelésben a testi fenyték. Sokan vannak még abban a meggyőződésben, hogy bot nélkül nem lehet a gyermekekkel beszélni. Mindenesetre még sokan vannak, akik kezét fognak azzal a tanítóval, aki, mikor egyik kollégájával a fegyelmezésről beszélgetett, azt mondta: «Barátom, első dolgom, mikor a tanterembe lépek, hogy helyre-pofozom az osztályt.»

Pedig akárhogy is mondják sokan, hogy fegyelmezni bot nélkül nem lehetséges, a testi fenyték ellen felhozható érvek azt kívánják, hogy a pálcát törjük szét, pálcát kell törnünk azok mellett, akik a testi fenytéket kilakoltatták az iskola terméből.

Ugyanis a testi fenyték főlöszleges és moralpedagógiai, jellemnevelési szempontból egyenesen káros. A testi fenyték főlöszleges, mert lehet anélkül is fegyelmezni a gyermekeket. Ennek bizonyítására legyen szabad felhoznom azt a frappáns esetet, melyet Foerster említ. Torontóban a tanfelügyelő iskolákat látogatott. Bemegy az egyik iskolába, hol a fegyelmezés netovábbjaképen a nádpálcát tisztelték. Mit tapasztalt itt a tanfelügyelő: a falak bepíszkítva, mindenféle trágár képekkel, rajzokkal feldíszítve. És még sok más jelét látta a tanfelügyelő a fegyelmezetlenségnek. A tanfelügyelő figyelmezteti a tanítót: — Uram, miért használja oly sokszor a botot? Kérem, nézzen át egy szomszédos iskolába, hol a tanító nem fegyelmez bottal és a fegyelem mégis kifogástalan. «Uram — feleli a tanító — ott könnyű fegyelmezni, mikor ott más karakterű gyermekek vannak, hanem ezekkel a jómadarakkal másképpen boldogulni nem lehet.» Amerikában történt az eset, a következmények is amerikaián következtek. A tanfelügyelő felserélte egy évre két tanítót. A példás viseletű iskola tanítóját, ki nem fegyelmez testi büntetéssel, áthelyezi a rossz gyermekek iskolájába, a vásott gyermekek tanítóját, ki minden reményét a fegyelmezésnél a botba helyezi, a példás viseletű gyermekek iskolájába. Az eredmény? Egy év múlva a minta-iskola a verési szisztemára esküvő tanító vezetése alatt lesüllyedt az előbbi, rossz fegyelmezetségű iskola nivójára, míg a vásott gyermekekből a nem testi fenytékkal fegyelmező tanító a fegyelmet tekintve, bámulatosan szép eredményeket esalt ki.

A pedagógia terén elismert tekintély dr. Fr. W. Foerster. Már pedig Foerster teljesen főlöszlegesnek tartja a testi fenytékeket és a legélesebb harcra hív föl ellene. «Der Verfasser bekennt sich als radikaler Gegner jeder körperlichen Züchtigung, a szerző — mondja Foerster önmagáról a «Jugendlehre» c. művében — a legnagyobb ellensége mindenféle testi fenytéknek.»

És tételek bizonyítására legyen szabad felhoznom szerény tapasztalatomat, mely egyúttal felelet lesz arra az ellenveetésre is, hogy a vásott gyermekekkel másképen nem, csak bottal lehet beszélni. Az elemi III. osztályában volt egy igen vásott, és rossz

tanulóm, ki a szomszédjával, ki ugyancsak nem volt jobb Deákné vásznánál, minduntalan zavarta tanításomat; de egy percig sem tudtak nyugodtakk lenni. Megpróbáltam testi fenytékkal jó útra terelni a vásott fiút, úgy jártam vele, mint azzal a bizonyos esőkönnyös állattal járunk, ha egyszer elhatározóan megáll és senki fiáért nem húzna tovább. A gyermek minden testi fenytékre csak daccal válaszolt. Egyszer aztán másképen próbáltam megpuhítani. Előadásom után magamhoz hívtam és azt mondtam neki: «Fiam, látom, hogy te erős fiú vagy, erős kezed, izmaid vannak, a véred is erősen kering testedben, úgy hogy nem tudsz egy percig sem nyugodtan ülni; látod a tested erős, de a lelked gyöngé. Te jóllehet erős vagy testileg, mégis nagyon gyöngé vagy, mert nem tudsz magadnak parancsolni. Látod, nem az az erős, aki verekedni tud, hanem az, aki az előadás alatt tud a szájának parancsolni és nem beszélget másokkal; az az erős, aki a tanítás alatt tud a kezeinek parancsolni és nem engedi, hogy azok a pad alatt játszanak. Hallod, én azt gondoltam, hogy te tudnál a szádnak parancsolni, azt gondolom, te tudnál a kezeidnek is parancsolni; azt gondolom, te tudnál erőselekkü is lenni. No próbáld meg holnap és a következő napokon; akarj, légy jó az előadás alatt. Meglátom, tudsz-e te erőselekkü lenni. És még valamit mondok neked, ha három napon át az iskolában jól fogsz viselkedni, akkor az összes gyerekek előtt meg foglak dicsérni.» Az eredmény — hihetetlen tán, de úgy van — a gyermek minden tanítási órán azóta meg sem moccan, a legpéldásabb viseletűek egyike, mert meg akarja mutatni, hogy tud ő erőselekkü lenni...

Egy másik esettől kifolyólag ugyancsak azt látjuk, hogy a bot lehet mutatási eszköz, de mint fegyelmezési eszköz nem igen válik be. Egy bizonyos, falusi osztatlan iskolában történt, meg is tudnám nevezni, de diszkrecióból nem teszem. A fiatal tanító nem tud boldogulni sehogysem a szórakozott, figyelmen gyermekekkel, jóllehet, erősen használja a testi fenytéket. Mivel azonban nem mondott búcsút a képesítő után a könyveknek, hanem tovább műveli magát, kezébe jut egy oly auctornak könyve, ki a legélesebb módon tör pálcát a testi fenyték fölött s helyette más érzelmi és jellembeli motivumokhoz utasítja a tanítót. A tanító megpróbálta és alkalmazta a főnnebbi auctor módszerét. Egy napon ezekkel a szavakkal lépett a tanterembe: «Gyermekek, meglátom, ki lesz ma közületek a legerősebb». Persze a gyermekek egymásután azt kiáltották: én, én, én! Már-már olyan mozdulatokat tettek, mintha meg akarták volna a szomszédjuknak mutatni, ki az erősebb. A tanító folytatja: «Hohó, gyerekek, nem az a legerősebb, aki verekedni tud, hanem az lesz közületek a legerősebb, aki az egész előadás alatt egy szót sem szól a szomszédjához, mert csak az a legerősebb, aki önmagának tud parancsolni». Hozzá még megtoldotta: «Majd meglátom, a leányok lesznek-e az erősebbek, vagy a fiúk»... Halotti csend mindkét oldalon, csak itt-ott egy-egy féló pillantás a fiúk részéről az első pad soraiból az utolsó padok felé, nem beszélget-e ott valamelyik fiú és nem szégyeníti-e meg az összes fiúkat a leányok előtt. A leányok meg már csak azért is meg akarták mutatni, hogy ők az erősebbek, és páratlan figyelmet tanúsítottak. Azóta ezen fegyelmezési utat használja a tanító és igen kevés baja van a gyermekekkel.

A sok bizonyíték közül tetelem igazságának támogatására legyen szabad meg csak azt megjegyez-nem, hogy azt a tanítót, aki nem ver, a gyermekek sokkal jobban szeretik, mint azt, aki testileg fenyt; már pedig akit szeretünk annak kedvéért már csak előbb leszünk esendesebbek, mint annak a kedvéért, aki majd minden szavának súlyát bottal érzékelteti. Az igaz, hogy az érzékeltetés a pedagógiában fontos, de nem tudom melyik gyermek halálna meg az ilyen érzékeltetés, még az sem, akit egy bizonyos iskolában arra tanítottak, hogy ha kikap, úgy hajoljon meg és mondja, köszönöm szépen. Azt gondolom, mikor valami más ég a gyermeknél a testi fenytés következtében, a szívből ugyanakkor nem fognak a szeretet lángjai kicsapni.

Befejezem szerény soraimat. «Csak lélek nyúljon a lélekhez», mondja Prohászka. Tehát ne bot nyúljon a lélekhez. És minden esetre nagyon megszüve-lendők egy nagy német pedagógusnak a szavai: «Es gibt gar keine grössere Erniedrigung für den Menschen, als geschlagen zu werden wie ein Tier, man gibt ihm damit zu verstehen, dass etwas geistiges nicht da sei, an das man anknüpfen könne, man degradiert den Menschen zum Hunde und zum Pferde und verlangt doch — menschliche Handlungen von ihm!» «Semmi sem oly megalázó az emberre, mint verni őt, mint egy állatot; ezzel azt akarjuk megértetni vele, hogy nincs benne semmilyen lelki rugó, amelybe kapaszkodhatnánk, az embert a verés a kutya-hoz és lóhoz alácsontítja és mégis ilyen eljárás ellenére is — emberi cselekedete-ket kívánunk tőle. Próbáljuk tehát legalább a fegyelmezésnél meghazudtolni a magyar mondás értelmét, igenis, «Beszélj vele (a gyermekkel) bot nélkül.»

Iskolai fegyelem a tanteremben és azon kívül.

Irta: Ifj. Dobrossy István.

Szükséges, hogy az iskolában is, épen úgy, mint a családi tűzhely mellett a nevelő tekintély a gyermek előtt, mint élő példa a legmélyebben és legélekenbben hasson, mert a példaadás követésre talál és jaj annak a gyermeknek, aki maga előtt folyton rosszat lát. A jó elrepül, elenyészik, a rossz ellenben megmarad... A nevelői hatásnak azonban igen sok akadálya van.

Először is a családi nevelés. Hányan és hány-szor jönnek fel az iskolába, de hogy honnan és kitől, azt nem kérdezi senkisé. És most ezt a különböző csalá-di érdekltséget összeegyeztetni az iskola igazi hiva-tásával, nagy dolog. Ahol a tanító tekintélyét növendékei előtt fenntartani nem tudja, ott a legékesebb tanítás, legkönnyebb intés, leghathatósabb buzdítás aligha vezet célhoz. Midőn tehát önmaga felett tart elsősorban kritikát s vizsgálja, hogy nevelői hivatását kívánt mértékben betöltötte-e, ugyanakkor áttekinti azon viszonyokat és körülményeket is, melyek mint gátló akadályok a nevelés útjában állanak s melyek a nevelői hatást gyöngítik.

Ilyeneknek találja a társadalmi élet beteges ki-növését, mely a családban, utcán és nagyobb társá-ságokban a gyermek lelki szemei előtt feltárul; nevezetesen: Isten káromlása, korcsmai stílusú parázna beszédek, bujaság, részegeskedés, a mostoha életviszonyok között beállott családi béktelenség és viszálykodás, korcsmai népmulatságok, a szülék és

környezetük által a tiszteletesekek és előjárók iránt tanusított tiszteletlenség; csalás, tolvajlás, állat-kínzás, továbbá a gyermek lelkét, mint erkölcsi életét legközvetlenebbül megrontó hatásokat. Meg-mételyezett nevelés, a gyermek hibának elpalástolása, gyakran az iskolai rendet megszegő gyermekek men-tegetése céljából a szülék egyenes ösztönzése, útmutatás a valónak elferdítésére s több effélék.

Az iskola nevelői hivatásának pedig csak úgy felelhet meg teljesen, ha abban mindazon erők és tényezők hathatósan közreműködnek, melyekre az iskolának támaszkodni kell és lehet. A családi neve-lésre az iskolának közvetlen a hatása, ugyanazért a felnőttek magaviseletében nyilvánuló s erkölcsi te-kintetben kifogásolható cselekedeteket és azok in-dokait mindenkoron az iskolára visszavezetni nem is lehet. Ha a család, a társadalom maga is nem segít az iskolának, az eléje kítűzött nemcsak célt csak rész-ben érheti el s csakis ott, hol a családi nevelés egész-séges alapokon nyugszik, vagy ahol a gyermek kör-nyezetében az erkölcsileg jót és szépet, az iskolán kívül is, otthon s az életben egyaránt minél gyakrab-ban előfordulni s gyakorolni látja.

No, de áttérek most tulajdonképeni tárgyamra, az iskolai fegyelemre úgy bent a tanteremben, mint azon kívül.

Az iskolai fegyelem, mondja Comenius, olyan legyen a növendékekre, hogy az tervszerű és tapin-tatos legyen. Ugy vezesse a tanító a gyermekeket, hogy egyes gyermekek meg ne rontsák erkölcsileg a köznevelésből várt jó eredményt, sőt inkább a várt jó eredmények minden gyermekben mutatkoz-zanak, különösen pedig, hogy a közös képzőtanítas-nak útjában álló akadályok elháríthatván, a célozott siker elérhető legyen.

Az iskolai fegyelemnek kettős célja van, neve-zetesen: 1. Hogy anépiszkolákban jó szellem uralkodjék és ezen szellem uralmának a növendékek által az életbe is út nyuítassék, tehát a gyermeki lélek jelle-mére kölcsönös hatást gyakorló közös erkölcsi élet fejlesszessék ki. 2. Hogy a közös képzőtanítás célját elősegítő élel és összevágó közös szellemi tevékenység fejlesszessék ki.

Ama cél az iskolai közszellemben és a gyermekek keresztyén érzületében, emez a közösen fenntartott rend, csend, figyelem, és szorgalmas önmunkásságban nyilvánul és ezt nevezzük tanfegyelemnek.

Az iskolai fegyelem leginkább az időre, helyre, a tanulók tevékenységére és külső magaviseletére vonatkozik.

Az időfegyelem abban áll, hogy a tanító és a növendékek a tanításra kiszabott időben pontosan jelenjenek meg az iskolában. Rendes iskolátogatás a növendékek részéről, a tanításnak a kítűzött idő-ben való pontos megkezdése a tanító részéről igen elősegíti a tanítás sikerét, amellet a rendet meg-szokott gyermeket könnyebb mindenre rászoktatni, tehát ez a nevelésben nagy eredmény; továbbá szük-ség, hogy a tanítási idő helyesen legyen beosztva, a tantárgyak egyes órákra előrelátólag kiszabva. Az órarendet a tanító szigorú következetességgel tartsa meg. A növendékeket magukra foglalkozás nélkül — hacsak valami előre nem látható, halaszthatatlan körülmény közbe nem jön — soha ne hagyja.

A helyre vonatkozó fegyelem abban kulminál, hogy minden növendéknek legyen az iskolában egy, a tanító által kijelölt rendes helye, hol a tanítási idő alatt a növendék tartózkodjék, könyveit, írószereit, elhelyezze. Erre nézve követelje meg a tanító

szigorúan, hogy minden egyes növendéke a számára kijelölt helyen maradjon s azt önkényesen meg ne változtassa. Könyveit, tanszereit s magát az ülőhelyet tisztán tartsa, magától meggondolatlanul semmit el ne dobjon. S így eleje vétetik a népiskolákban gyakran előforduló egy és más tanszerek, ruhadarabok elveszésének s az ezek feletti civakodásnak, keresgélésnek, mi a tanítóra és növendékekre fölülte kellemetlen és időrablásra vezet. Egyébként az iskolai helyváltoztatást a tanító jutalmazási és büntetési eszközül is felhasználhatja, csak hogy ebben igen óvatosan és előrelátólag járjon el; mert a gyakori helyváltoztatások által annak erkölcsi hatása a növendékekre célját tévesztheti. Két egymást szerető, egymást megszokott növendéket pedig egymástól elválasztani kicsinyes hibáért egyáltalában nem lenne helyes dolog. Szoktassa és intse a tanító növendékeit, hogy ami az iskola sajátja azt rendben és tisztán tartsák, rongálástól kíméljék; testükben, ruházatukban s könyveikben tiszták és rendszeretők legyenek, a külső tisztaság és csin rendesen a belsőnek is hű tükrö. E tekintetben a tanító példája leghatásosabb nevelési eszköz. Ha az ő mindent észrevető szeme nem kerül el a poros bútorokat, szétszórt papirszeleteket, rendetlen haját, mosdatlan arcokat, pongyola és szaggatott ruházatát, s ha az effélék megtiltására, rendbentartására nap-nap után szoktatja a felhívó szavára mindenre kész gyermekereget, a szokás lassanként a gyermek természetévé válik. Egyébként a tisztaság egészségügyi követelmény is s ezen alapszik elsősorban a népiskola egészség-tana.

A tanulók *tevékenységére* irányuló iskolai fegyelem abban áll, hogy a növendékek az iskolában mindenkör közös, tervszerű, kitarító, eredményrevezető tevékenységben tartassanak. A gyermekek ily munkássága következménye a jó közérzetnek mely engedelmesség, szeretet, bizalom, figyelés, tudásvágy és szorgalomban nyilvánul. A tevékenységre a legalsóbb osztálytól felfelé fokozatosan kell vezetni a gyermeket az által, hogy a számára kiszabott munkát mindig pontosan, készséggel, tehetsége szerint elvégezni, keresztülvinni iparkodják. Ezért számára csak annyit és olyat lehet elvégezni végett adni, amennyit ismeretköre befogad, szellemi erői megbírnak. Itt is érvényesül a *«nem sokat, de jól»* tanítási elv, valamint a tananyagának tervszerű feldolgozása és beosztása.

A tervnélküli elkalandozás a növendékek munkátlanóságára vezethet, mert amit a gyermek nem ért, azt nem is tanulhatja meg. A legalsó osztályban, már kezdetben, határozottan meg kell a növendéktől követelni, hogy az ismeretkörét meg nem haladó kis dolgait pontosan végezze el s ha ezt rendes időben nem tenné, a tanító után hozza helyre mulasztását. Kibúvó utat engedni nem szabad. Lassankint, munkája sikerültével kedve is megjön, de ha egyszer tapasztalja, hogy tanítója az ő mulasztását elnézi, adott alkalommal ismét megkísérli kötelességein magát túltenni.

Az iskolai fegyelemnek az iskola falán is kívül kellvén terjeszkednie, okvetlenül szükséges, hogy a gyermekek az iskolából bizonyos rendben vonuljanak ki. Nagy zaj és tolongás a rendtelenség következménye. Az utcán rendes csoportokban, vidor kedv és szerény csevegés közben, de nem ordítózva és dula-kodva menjenek hazáig. A külső rendet a legutolsó esetben kényszereszközökkel is fenntarthatja, legalább egy ideig a tanító, de belső rend és fegyelem

nélkül csaknem olyan az, mint a kívül fehérre meszelt csinos, de belül rendetlen épület. Hogy a rend soha meg ne zavartassék — ezt a dolgot legideálisabb szempontból képzelve is el — fel sem tehető. Mert a gyermekek életvidorsága, játszi kedve és értelmi fejletlensége előhozhatja a kisebb-nagyobb rendtelenségeket, de a komoly nevelőt nem keserítheti el, mert hiszen a rend sem létezhetik ellentété nélkül; mint a szép — rút nélkül. A minden tekintetben összevágó szép rendet egyedül az Örökkévaló nagy műveiben találhatjuk fel teljesen. (Folytatjuk.)

«A munka nemesít!»

Irta: *Pogány Antal.*

X.

Az ívelt idomok metszésénél (róvásánál) a gyakorlat tapasztalata némiképen ellentmondani látszik annak, hogy az ívelt idomokat *egyes, kettős* metszéssel emeljük ki. De viszont bizonyos az, hogy az egyenes vonalú idomoknál is (*kettős, hármás, négyes metszés*) a határolt idom kiemelése sokszor, tisztább munka elérése céljából, nem *egy*, hanem fokozatosan mélyedő *több* metszéssel történik. E célszerűségi ok készítték aztán minket, hogy az egyenes vonalú idomok róvásánál már használatba vett egyes, kettős stb. metszések jelzésénél megmaradjunk. Az ívelt vonalú idomok kettős metszését bemutatván, ezt a 141. s 142. ábra idomain tovább gyakoroljuk. A 139. s 140. ábra szerkesztése szerint (a 144. és 146. ábrák szerkesztését vévén alapul) megrajzoljuk a hármás és a négyes ívelt idomot s ezeket a már ismertetett módon faragjuk ki. A levél idomok mindegyikénél nagyon is ügyeljünk arra, hogy a csúcsoktól a szálíg terjedő egyenesnek bemetszése, az ívelés elhajlásával arányosan a csúcsoktól a középig fokozatosan mélyedő s innen a képzelt szálíg fokozatosan sekélyedő legyen. Ez a bemetszés a fafaragászatnál a zenei $\lt \gt$ (crescendo s descrescendo)-ként jelentkező szinhatás, melynek kellő ismeretétől függ a későbbi *dombor* (reliev) *metszés* mesteri tökélye.

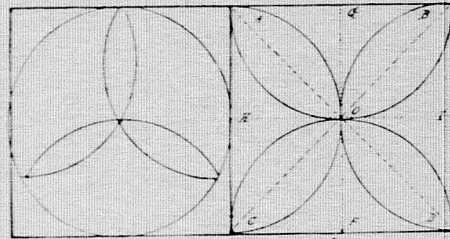
A 143. ábrától a 150. ábráig az 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 és 12 szálú levélidomok rajzolásához adunk geometriai ismétlést, jelezvén bennük e szabályos sokszögek szarainak körzőnyílását a szerkesztési segédvonalak között vastagabban meghúzott vonallal. E mértani szerkesztések ideiktatása a bizonyos sokszor feledésbe menő geometriai szabályoknak érthetőbben beszélő fölelevenítését képezi s munka megtakarítást az esetleg feledésbe menő sokszögű szabályos idom egyszerű megrajzolásához. Az ekként, tetszés szerint megszerkesztett számú pontoktól a központig vagy viszont húzott egyenesekre azután a tárgy és tetszésüinktől függő köríveket visszük át, hogy azok a 141. és 142. ábra szerinti levél (szírom) idomokat alkossák.

A 151. ábrán bemutatott szerkesztések adják a 152. ábra idomait, amelyek róvásának gyakorlása ügyességünknek mintegy próbakövét képezi. Ez idomok a körülményektől függően (mint később látni fogjuk) vagy úgy róvandók, hogy a külső szaraktól a középig, előbbieket szerint körívi kettős metszéssel emeltetnek ki, avagy úgy, hogy a középvonaltól mindkét egyenlő idomba apró, egyenes vonalú négyes metszés idomait ékeljük, melyek a csúcsok felé természetesen fokokként kisebbednek. A 153. sz. ábra idoma az előbbi *körselet* egy-egy

jelének ellentétes fordításából keletkezett s róvása az eddigi gyakorlatok után nem okoz nehézséget. Ez idomot jól figyeljük meg, mert a magyar stílus rajzaink tulipánjaiban számtalanszor kerül utunkba s kellő begyakorlással, ott már ismerősként fogad-

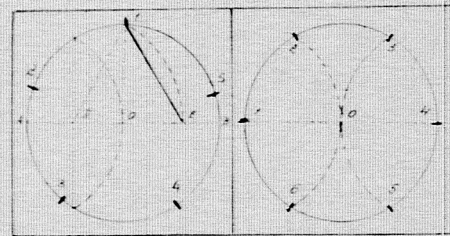
jelölik a bal-, majd pedig a nyíl a közben mélyedő irányt a jobb oldalra.

A 156. és 157. ábrák idomainak megszerkesztése az eddigiek után annál könnyebb lesz, miután ezeknél magyar stílusunk motívumainak egyes alkotó

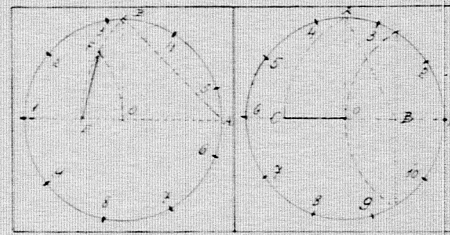
139.

140.

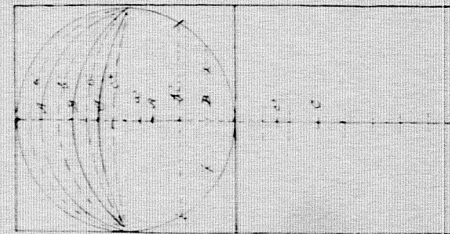
143.

144.

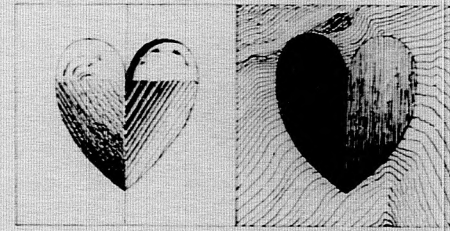

147.

148.

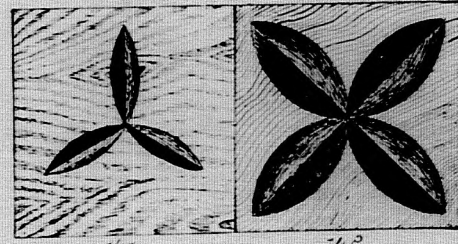

152.

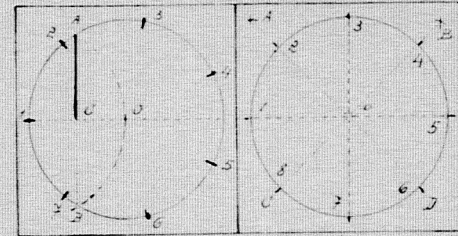
154.

155.

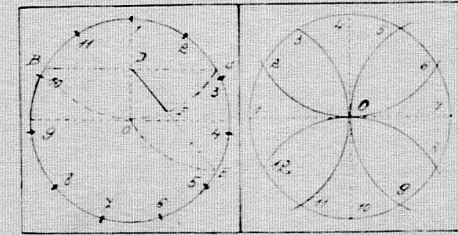
141.

142.

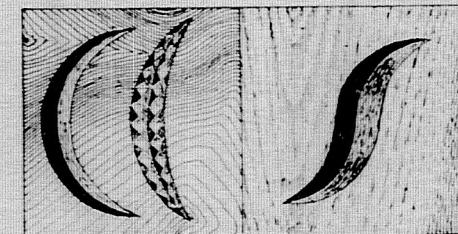
145.

146.

149.

150.

152.

153.

156.

157.

hatjuk. Ugyanígy lesz ismerősünkké a 155. ábra szív- (vagy ha jobban tetszik levél) idoma. A 154. ábrán feltüntetett rajz szerint ennek róvása sem nehéz; mindazonáltal figyeljünk a részletmetszetre, melyek akár a szív csúcsa, akár pedig a szív idom közepe felé mélyedően emelhetők ki. A rajzon fokozatosan vastagodó vonalak a mélyedés irányát

részeire bukkantunk, ahol a szerkesztésnek már nemcsak mellékes de határozottan fölösleges szerepe van. Az ily stílus, illetőleg motívum alkotó róvasi nehezebb részletek kivételének bemutatására azonban mindig gondot fordítunk, valahányszor erre szükség lesz; mert ha valahol, itt igenis helyén való a kiviteli ábrázolás.

A 156. ábrán egy szabályos kis kör róvásának nehézsége elé jutottunk. Ez azonban csak látszólag nehéz. Mert ha a rózsza szemzéséhez használt késhez hasonlóan ívelt végű metsző vagy rövó késünk hegyét a kör központjába, részutos fekvéssel illesztjük s a kör kerületének vonaláig ily késtartással folyton körbe menően a kiinduló pontig érünk, kész a körmetszés. Előszörre csak utántisztítással érünk el sima felületű körmetszést; de később a körnek ily, egy metszéssel való róvása már csak játék lesz.

A 157. ábrán a 152. és 153. ábra idomainak róvásával azonos műveletet látunk, mely azoktól csak annyiban különbözik, hogy a tojásdad idom a csúcson is keresztül menő két végtelen metszést alkot.

Az eddigi idomokig még új szerszámot nem vetünk igénybe; ezután sem sokra lesz szükségünk. Az újabb alakú rövóeszközöket a használat módjával együtt, majd annak idején s a maga helyén mutatjuk be.

KATH. TANÍTÓK ÜDÜLŐHÁZA.

Lakásarak üdülőházunkban.

A kath. tanítók üdülőházának a Kath. Tanügyi Tanács által kiküldött szűkebb vezetőbizottsága már megállapította az üdülőház lakásárait. Vannak egy ágyas, két ágyas és három ágyas szobák, egy-egy ágy után — a szobák minősége szerint — 1 korona 50 fillér vagy 2 korona fizetendő egy napra. Ezenkívül naponta és személyenként még 20 fillér fizetendő a lellei fürdőbizottság által kiszabott fürdési, zene, közparkfenntartási stb. díj címén. A szobák a legnagyobb kényelemmel vannak berendezve s üdülőházunk bármely balatonmenti otthont — a szállodák még csak meg sem említhetők mellette — minden tekintetben messze túlszárnyal. Akik ágyneműt (lepedő, paplan, párna) nem hoznak magukkal, azoknak nagyon csekély díjért az is rendelkezésükre áll. Ellátás (reggeli, ebéd, vacsora) 2 kor. 50 f. árért kapható az üdülőházi penzióban. Az üdülőház már nyitva, kartársaink rendelkezésére áll, bármikor igénybe vehetik. *Jelentkezések lehetőleg sürgősen az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács központi irodájához (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 30.) intézendők.*

A Katolikus Tanítók Üdülőházának Sorsjátéka. A nagym. pénzügyminiszterium 1913. évi március hó 20-án kelt, 24,222. számú engedélyével. **10,000 koronás főnyeremény!** Huzás: **1915. március hó 20-án. 100,000 drb. sorsjegy. 1 drb. ára egykorona. 1342 nyeremény, összesen 25.000 korona értékben. Nyereménnytáblázat:** 1 főnyeremény 10,000, 2 nyeremény 1,000, 4 nyeremény 500, 15 nyeremény 100, 20 nyeremény 50, 50 nyeremény 20, 250 nyeremény 10, 1000 nyeremény 5 korona értékben. **A sorsjegyek már megjelentek!** A pénz előzetes beküldése ellenében, **vagy bizományba is, utólagos elszámolás kötelezettsége mellett** bárkinek tetszés-

szerinti példányszámot küld a *Katolikus Tanítók Üdülőházi Bizottsága Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 30. szám.*

SZEMLE.

A róm. kath. tanítók sérelmei Nyitra vármegyében s különösen Pöstyénben. Az 1913. XXXVII. t.-c. végrehajtásának előkészítése tárgyában kiadott 33301—914. VIa. sz. közoktatásügyi miniszteri rendelet 6. pontja értelmében kelőszámú iskolafelügyelő kiküldése céljából a kir. tanfelügyelőknek alkalmas tanferfiakat kellett javaslatba hozni a miniszteriumnál. A miniszter a fent idézett 6. pontban, amikor elsorolja, kik lehetnek iskolafelügyelők, nem tesz különbséget állami, községi, r. kath. vagy más felekezeti tanító között. Ép ezért más, pl. Esztergom vármegyében egészen méltányosan, nemcsak állami, hanem r. kath. s egyéb felekezeti jellegű iskolák tanítóit is hozták javaslatba, akiket azután a miniszter ki is küldött iskolafelügyelőül. Nyitra vármegyében azonban csak állami tanerők lettek iskolafelügyelők. A r. kath. és más felekezeti tanítóknak ilyen mellözése nagy sérelem mindazon tanítókra, akik nem állami iskolában működnek. Sérelem továbbá azokra is, akik ezen nagyszámú iskolát fenntartani kötelesek. Ép ezért foglalkozott eme kérdéssel f. hó 4-én Pöstyénben a *«Vágújhely Vidéki R. Kath. Népnevelők Egyesülete»*-nek közgyűlése, ahol egyhangulag elhatározták, hogy az egyesület a nyitra vármegyei nem állami tanítók eme sérelmére felhívja a vallás- és közoktatásügyi miniszter figyelmét. Szóba jött továbbá a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek a m. kir. belügyminiszterrel egyetértőleg kiadott 1184—1914. elsz. sz. rendelete, amely rendelet II. 9. §-ában intézkedik az írni és olvasni tudásnak igazolására a járási székhelyeken szervezendő állandó bizottság összetételéről. Ezen rendelkezés szó szerinti szövege a következő: «A bizottsági tagok egyik felerészének tényleges, vagy nyugdíjas közigazgatási tisztviselőnek, másik felerészének tényleges vagy nyugdíjas tanerőknek (néptanító, polgári iskolai tanító, felsőkereskedelmi iskolai, középiskolai tanár, stb.) kell lennie.» Pöstyénben a nyitrai közigazgatási-bizottság a vizsgáló-bizottság második felére úgy intézkedett, hogy bizottsági tagokul kijelölt tanítókat az állami iskolából, úgyszintén az izraelita iskolából; a kath. iskola tanítóit azonban teljesen mellőzte. A Vágújhely Vidéki R. Kath. Népnevelők Egyesülete a pöstyéni r. kath. tanítók ilyen háttérbe szorítását nagy felháborodással vette tudomásul s olyképen határozott, hogy a pöstyéni kath. tanítók eme sérelmét magáéva teszi s arra felhívja a miniszter figyelmét. Kinek a hibájából intézkedett a közig.-bizottság Pöstyénben a r. kath. tanítókra nézve ilyen sérelmesen, az Egyesület nem kutatja, csak annyit jegyez meg, hogy a galgöci s más járásokban a vizsgáló-bizottság tagjai között helyet foglalnak a r. kath. iskola tanító is.

A vallásoktatásért. Azt a hallatlan merényletet, melyet a főváros tanítóóságának radikális irányzatú vezetősége néhány száz ember jelenlétében elkövetett a vallásoktatás ellen, mostanában hozzák helyre, illetőleg készülnek helyre hozni a főváros egyes kerületi körei. A f. hó 6-án tartott két kerületi ülés közül az egyik, a VIII. kerületi, 200 szavazattal

négy ellenében elfogadta és magáéva tette a IX. kerületieknek azt az atiratát, mely a fővárosi tanító-testületnek azt a hírhedt határozatot, hogy a vallás-oktatás az iskolákból kiküszöböltessék és a felekezetekhez utaltassék, érvényesnek el nem ismeri és erte a központi elnökségnek bizalmatlanságot szavaz. A VII. ker. körben már nem ment ilyen simán a dolog. Ez a kerület a Zsigány Zoltán fészke és az elnök a legexponáltabb radikálisok egyike: Szabó Otto, fővárosi tanító, aki az e tárgyhoz és később az elnöki előterjesztésekhez szólni jelentkező Stejka Jenő tanítónak a szót meg nem adta. Stejkát, ki hívei tomboló helyeslése közben allandóan szót kért, vagy húszszor rendre utasította, az ülést kétszer felüggesztette és ugyancsak még kétszer meg is nyitotta. Közben az a jámbor óhaja támadt, hogy a kertj iskolákról kellene tárgyalni. De ez csak óhaj maradt. Az obstrukció meg nem szűnt. A testverek közben, látva a kudarcot, elpárologtak. Csak az elnök maradt ott és egy lelkes csapat vele szemben, mely még mindig remélte, hogy szavazhat, de nem lehetett. Ennélfogva az elnöknek szavaztak — bizalmatlanságot. Ehhez a gyűléshez igazán gratulálhatunk a türelmes és mások véleményét respektáló radikális testvéreknek. Csak a mederben, mint az egyszeri tiszteletes mondta és még igen sok köszönni valónk lesz Zsigányéknak. Toll.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A kath. iskolák tankönyvjegyzéke az 1914/15. iskolaévre már megjelent s kívánatra ingyen és bérmentve megküldi a Szent-István-Társulat.

Értesítés! *Kontor Elek kollégánk* zeneműveit újabb lakásán: II., Lánchíd-u. 2. sz., földsz. 3. lehet megrendelni. Együttal szíves tudomására hozzuk kártársainknak, hogy *Kontor* kollégánk Mária-dalai, praludiumai s egyéb zeneművei után 10%-ot az *Üdülőház javára ad*.

Felhívás Magyarország elemi iskolai tanítóihoz. A múlt év október havában jelent meg milotai Gáthy Barnáné *Auto-Analitikus (önként elemző) Számítási Vezérkönyve és Tankönyve egy kötetben az elemi iskola I. osztálya számára.*

A módszer, melyet a tanító maga elé kap, egyike azoknak a jeles kutatásoknak, melyek a gyermeki lelket és elmét atvizsgálva, játszva, öröme és kedélyességek között siklik át azokon a nehézségeken, melyeknek legyőzésére eddig hetek kellettek.

A számtan komolyságát sikerült letörni, s a gyermek szellemi nivójához, s az ő játsz világához le szállva, édesen s teljes könnyedséggel elsajátíthatni vele azt a tudományt, mely nélkül az életben egy lépést sem tehet.

A módszer jeles voltát jellemzi *elsősorban*, hogy a tanító egy feladatából a gyermekek önmaguk akár félórán át is képesek foglalkozni, tehát a tanító annyira igénybe vett *beszélő orgánumára nem jelent újabb terhet*, megerőltetést, ellenkezőleg *könnyítést*.

Másodszor, minden egyes példa alkalmával a tanulóssereg minden oldalról oly erős támadást, hadjáratot indít a feladott gyakorlati példa, illetve az abban levő számok *szétbontására*, hogy azon bizony kő kövön nem marad.

Harmadszor az ily módszerrel kezelt számtanóra

alatt fegyvelemsértés, figyelmetlenség a tanulók részéről elő nem fordulhat. Fegyelmet, figyelmet tart maga a módszer, mely a munka körébe bevonja az egész osztály agyműködését. Versenyre kel az egész sereg, s boldog öröm vonul végig az arcokon, midőn a példa ott fekszik győzelmes lábaiknál, teljesen izek re, foszlányokra tépve, szétszedve.

Amily könnyedén győzött a fonomimika az irva-olvasás terén, ép oly győzelmes a számtantanítás terén az *Auto-Analitikus Számítási Vezérkönyv és Tankönyv* az I. oszt. számára, melyet Gáthy Barnáné állított össze.

Ahol e módszert bemutatta (budapesti VI. ker. állami tanítónőképző, biai járásköri gyűlés stb.), ott még mindenütt meglepetést keltett e módszer, mellyel a gyermekek játszva forgácsolták szét a feladott gyakorlati példákat.

Önmagának ellensége az a tanító, aki nem érdeklődik e módszer iránt. *Elsajátítása nem igényel semmi-nemű* külön tanulmányozást. A tanulók, mint kis játszópajtásukat, örömmel üdvözlik, mert megszabadítja őket a gyűlölt 1×1-tábla tanulásától.

Izelitől álljon itt egy új szám, a «8» ismertetése az önként elemző módszer szerint. Lásd: *Auto-Analitikus Számítási Vezérkönyv és Tankönyv*.

a) *Tanító munkája*: Szemlélteti a 8-at az iskolában levő tárgyakon és személyeken; szemlélteti rajz, mozdulat, hang és elvont fogalmakon is.

Azután 8 ujját mutat fel, s megkérdezi a gyermekektől, hogy hány ujját kellett a balkezünk ujjai-ból hozzászámálni a jobbkezünk ujjaihoz, hogy 8 ujj legyen?

b) *Gyermekek munkája*: A gyermekek önként kérdezetnek a feltett kérdés értelmében egyszerű és *felbontott* számokkal. Pl.:

$$\begin{array}{ll} 5 + 3 = 8 & 5 + 3 = 2 \times 4 \\ 8 - 5 = 3 & 3 + 5 = 4 \times 2 \\ 3 + 5 = 8 & 4 + 4 = 5 + 3 \\ 8 - 3 = 5 & 6 + 2 = 3 + 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{ll} 1 \times 8 - 5 = & 8 \times 1 > 5 = \\ 8 \times 1 - 5 = & 5 < 2 \times 4 = \\ 2 \times 4 - 5 = & 5 < 3 \times 2 + 2 = \\ 7 + 1 - 5 = & 4 \times 2 > 2 + 3 = \end{array}$$

5 meg mennyi az 8? 8×1 több az 5-nél =

Épen így *felelnek* a gyermekek *önkéntesen*:

A $2 + 3$ -hoz kell tenni 1×3 -at, hogy 2×4 legyen.

A 4×2 -ből el kell venni 3×1 -et, hogy 4-nél 1-el több maradjon.

A $4 + 4$ több az 5-nél a 6 felel.

Az 5 kevesebb a $7 + 1$ -nél 3-mal.

A 3 az a szám, amit akkor kapunk, ha a 8-ból az 5-öt elvesszük.

A 2-nél 1-el többet kapjuk akkor, ha a 8×1 -ből elvesszük az 5-öt.

Ha a 4×2 -ből elvesszük az 5-öt, marad annyi, ahány darab van másfél párban stb.

Igy *bontják, szedik szét, darabolják fel a gyermekek a számot*, világítják azt meg minden oldalról, s ezáltal már itt a számismertetésnél begyakorolják a 1×1 -et, de ismeretséget kötnek — bár még öntudatlanul — a műveletekkel is.

A gyermekek természetének megfelelő könnyed, játékos módon eltöltött számtanóra alatt több ismeretet sajátít el a gyermek, mint azelőtt egy hét alatt.

S a számtanóra alatt frissen, nem kifáradva, de jókedvvel kezd egy más tárgy tanulmányozásába.

Ezek után kérem kartársaimat, a jövő tanévet kezdjék meg e módszerrel; csak elismerést, csak dicséretet fognak érte mondani.

A könyv kapható 2 korona 50 fillérért a Szent-István-Társulatnál, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

G. B.

Értesítés. Számos tót vidéken működő kartársam felszólításának engedve, elhatároztam egy hézagpótló tót-magyar, a Bahéry-féle *Truchlivé Hlasi* temető könyvhöz hasonló s a f. év november havában megjelenő *Hrobové Kveti* (Sírvirágok) cím alatt egy temetési ének-könyv kiadását.

Ezen temetőkönyv felőleli mindazt, ami a temetési szertartásokat illeti. Tartalmazza a latin énekeken kívül csoportokra különítve a mindkét nemű s minden fangú, korú és alkalmakra szóló búcsúztatókat, temetési köz-énekeket és zsolozsmákat. Tekintettel voltam könyvem összeállításánál a dallamok egyszerű s minden erőltettség nélkülöző, mindazonáltal hatásos s jobbadán a középhangnemekben mozgó szólamokra. Az előforduló esetekre való tekintettel könyvem $\frac{1}{4}$ része magyar szöveggel van ellátva. Végre a «Függelékben», latin, tót, magyar mise-requiemek s miseénekek foglaltatnak a halottak estélyére szóló «Litánia» és imákkal. A könyv kiállításánál tekintetbe vettem, mindama szempontokat, amelyek egy minden tekintetben megfelelő kézikönyvnek elengedhetetlen kellékei. Terjedelmére nézve 21×14 cm. méretű s 350–400 oldalt tartalmazó lesz. Az árat tekintve a legolcsóbbra redukáltam, amennyiben fűzött állapotban 5 korona. A megrendelő kívánságára azonban félvászon vagy félbörkötésben is kapható lesz a legolcsóbb bekötési árban, illetőleg, mivel én is, mint kiadó, nagyobb árendményben részesülök tömegesebb munkánál. Előjegyzéseket minél előbb kérek, hogy a nyomtatandó mennyiségről pontosan tájékozva lehessenek. Munkámat a főtisztelendő Clerus, kedves kartársaim s a róm. kath. hívők szíves jóindulatába ajánlottan vagyok Susány, 1914 június 8. Up. Osgyán. Gömör m. *Paulovszky Pál* róm. kath. kántortanító.

HIREK.

Tanítóegyesületi közgyűlés Baján. A Bajavidéki r. k. Tanítóegyesület folyó hó 2-án tartotta Baján meg 40-dik évi rendes közgyűlést az egyházi és világi tanfériák nagy érdeklődése mellett. A gyűlés reggelén az egyesület tagjai kivonultak a bajai sirkertbe s az ott nyugvó dr. *Kubínck Mihály* püspök, egyházmegyei főtanfelügyelő síremlékét, ki az egyesületnek alapítója volt, megkoszorúzták. A sírnál az emlékbeszédet dr. *Zgama* Károly egyházi elnök mondotta. 8 órakor a plébániatemplomban Veni Sanctaeval egybekötött szentmise meghallgatása után az ipartestület nagytermében folyt le a gyűlés, melyen 210-en vettek részt. Dr. *Zgama* Károly tartalmas, eszmegazdag megnyitójában fényes megvilágításban mutatta be, ösidőktől kezdve napjainkig, hogy a nemzetek sorsa, az államok, országok fennállása mily szoros kapcsolatban áll az anyaszentegyházzal s hogy csak azon nemzetek, államok jutottak a hatalom s a műveltség fokára, melyek a vallás szükséges voltát főtényezőnek tekintették. Történelmi tényekkel bizonyította be, hogy amely nemzetek a vallást mellőzték, letűntek a hatalom fokáról; mert a vallást, mint kipróbált erőt mellőzték. Remek argumentumokkal mutatta be, hogy az, ki az Egyház ellen vét, az saját maga és hazája ellen dolgozik. Miután üdvözölte a megjelenteket, a gyűlést Isten nevében megnyitotta. Az elnöki megnyitó nagy hatással volt a hallgatóságra, melynek tartalma jegyzőkönyvben megörökíttetni határozottat. Ezután *Greiner* Gyula titkár felolvasta a múlt évi közgyűlési üdvözlésekre *Kleiner* kápt. helynök, dr. *Boromissa* Tibor püspök, *Zundl* Péter főtanfelügyelő, *Petrovác* József igazgatótól érkezett válaszokat, valamint *Várady* Árpád új főpásztor leiratát,

melyben közli, hogy az egyesület fővédnökségét kegyesen elvállalja. A válaszok lelkes éljenzéssel tudomásul vették s a titkár előterjesztésére a közgyűlés elhatározta, hogy sürgönyileg üdvözölje az új főpásztort, a kápt. helynököt, az egyh. főtanfelügyelőt és a Jézus-társasági rendet (100 éves visszaállításuk ünnepén), mely üdvözlésekre a megleghangú válasz már a közgyűlés folyama alatt visszaérkezett. Majd *Greiner* Gyula tette meg titkári jelentését, melyben visszaemlékezést adott az egyesület multjáról, lelkes szavakkal emlékezett meg annak alapítójáról s azokról, kik az alapítási munkában résztvettek, kik (36) közül már csak egy van életben. Buzdította a tagokat a szerény munkálkodásra s például állította eléjük az elődöknek az egyesületi életben kifejtett nagy tevékenységét. Mély hatást keltett beszédének az a része, melyben boldogemlékű dr. *Majer* Béla ny. szatmári püspökről, mint az egyesület díszelnökének elhunytáról emlékezett meg. Felemlítette azokat a fejedelmi adományokat, melyekkel a kihűlt nemes szív a tanítószógot elhalmozta. Indítványára az egyesületi pénztárból *Majer* Béla síremlékére 50 korona utalványoztatott ki. Titkári jelentésének legfontosabb tényét képezte azon előterjesztés, melyben megemlékezett a budapesti radikális tanítóknak az iskolából a vallásoktatás kiküszöbölésére vonatkozó botránnyos határozatáról. Kimutatta, hogy a határozat vezérgondolata az egyház évezredek jogainak elkobzása, a vallásoktatás kiküszöbölése révén a vallással szembeni kiáltás, az általános emberi erkölcsstan beállításával az erkölcsi dekompozíció, a keresztény erkölcsi világfelfogás lerombolása. A vezérgondolat tehát identikus a francia laikus, vallás nélküli iskola alapelveivel. Azért tehát lelkes szavakkal hívta fel a hallgatóságot a megbotránkoztató határozattal szemben való cselekvésre, hogy bátor lélekkel, megújult keresztény öntudattal, a vallás szellemétől megnevesített és az imminens vesztély tüzeiben megedzett erkölcsi erővel vessenek gátat azon romboló irányzatnak, mely a vallásoktatásnak az iskolából való kiküszöbölése által arra törekszik, hogy megölje az iskola nevelőerejét. *Greiner* titkári előadásának e részére vonatkozó határozati javaslatot a közgyűlés lelkes éljenzéssel elfogadta s ezek után előterjesztette mult évi titkári jelentését, tudomásul vette. Dr. *Borácsi* Kálmán bajai ügyvéd kimerítő előadása kapcsán hű képen mutatta be azokat az irányokat, melyek figyelembe vétele mellett a tanító szociális tevékenységét fejthet ki. Előadását a hallgatóság zúgó tapsokkal honorálta. Majd *Gábel* Gyula ny. székesfővárosi tanító tartotta meg gyakorlati előadását, melyben bemutatta az irva-olvasás tanítási módszerét. A tanítószó nagy figyelemmel kísérte az előadást, mely azonban a hozzáfűzött várakozásnak nem igen felelt meg s a hallgatóság azon meggyőződésre jutott, hogy a Gábel-féle módszer inkább felnőtt analfabéták tanításánál alkalmazható, mint kicsinyeknek. Olvasás tanítása által az eredmény csekélynek bizonyult, míg ellenben az írástanítás eredménye eléggé sikerült. Ezután *Schverer* egyh. másodelnök terjesztette elő az állandó pénzügyi bizottság jelentését és ismertette az érseki főhatóságnak a tagdíjhátralékok behajtására vonatkozó leiratát. A népiskolai olvasókönyv és a reáltárgyak oktatásáról *Vörös* Lajos jánoshalmi igazgató-tanító olvasott fel beható értekezést, mely után *Schlaghammer* Károly bácsbokodi tanító olvasta fel dolgozatát, melyben a szerzett tapasztalatai alapján ismertette azokat a teendőket, melyek betartása mellett elérhetőnek véli, hogy a népiskola minden növendéke elvégezze a VI. osztályt. Végül *Greiner* Gyula madarasi tanító szabad-előadás keretében az egységes tanítói fizetés és a tanítói nyugdíjtörvény revíziójáról értekezett. E három tételre vonatkozó határozati javaslatok kisebb vita után elfogadtattak azzal, hogy azok felterjesztetnek az Orsz. Kath. Tanügyi Tanácshoz. *Treuer* Antal könyvtári jelentése után *Drégely* Kálmán igazgató-tanító terjesztette elő a jövő évi közgyűlési vita- és pályatételeket. Majd az általános tisztújítás következett. *Vörös* Lajos előterjesztésében a bizalom, a tisztelet és hála hangján emlékezett meg dr. *Zgama* Károly háromévi elnöki működéséről s indítványozta, hogy újból választassék meg elnöknek. A köz-

gyűlés lelkes eljenzéssel fogadta az előterjesztést, de miután dr. Zgama határozottan kijelentette, hogy lemondása megmásíthatatlan, úgy ennek következtében a közgyűlés egyhangulag választotta meg az egyesület tisztikarát. Egyházi elnök lett: *Bászler István* garai esp.-plébános, világi elnök: *Dregely Kálmán* melykiúti igazgató-tanító; másodelnök: *Schweyer Ferenc* vaskuti plébános; titkár: *Greiner Gyula* madarasi; jegyzők: *Vukmanov János*, garai, *Sebestyén Jenő* madarasi; főpenztáros: *Manhalter András*; ellenőr: *Sterk Nándor* bácsalmási tanítók; főkönyvtáros: *Böhm Jenő* bajai hitoktató. Az indítványok során elfogadtatott *Greiner Gyula* azon javaslata, hogy a magyarországi kath. tanítók üdülőházára 50 korona utalványoztassék ki az egyesület pénztárából, továbbá az üdülőház céljaira kibocsátott sorsjegyek clarusításában a tanítóság serény munkálkodást fog kifejtteni.

A kisboldogasszonyi és nagymartoni esperes kerületek egyesített tanítóköre f. é. június hó 8-án Felsőzertfalván rendes gyűlést tartott. Targysorozat: 1. 9^{1/2} órákor Szentmise. 2. Elnöki megnyitó. Hymnusz. Elnöki jelentések. 3. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének és az erre érkezett főtanfelügyelői válasznak felolvasása. 4. A betűk írásának helyes kezelése. Eszmecsere. Bevezető: *Pados Karoly*. 5. Az elemi iskolai tanítási terv revíziójának elveit. Előadó: *Billsich Ferenc* alelnök. 6. Az egységes tanítói fizetés és a tanítói nyugdíjtörvény revíziója. Előadó: *Gerger Antal*. 7. Mik a teendők arra nézve, hogy a népiskola minden növendéke elvégezze a VI. osztályt? Előadó: *Köller Rezső*. 8. A Kismartonvidéki róm. kath. neptanítóegyesület a tiratának tárgyalása: *Rácz József*. 9. Számolás. Tagdíjak beszédese. Új tagok felvétele. Határokkosok névsorának felolvasása. 10. Jövő gyűlés helyének meghatározása. Jegyzőkönyv hitelesítése. 11. Indítványok. Záróbeszéd. Szózat.

A felsőturóci róm. kath. tanítóegyesület f. é. május 26-án Nagyturanyban tartotta évi rendes körgyűlést. A körgyűlést *Szamuely Vince* nagyturányi tanító «A levegő és alkatrészei»-ről az V—VI. osztályban tartott alapos tanítása vezette be. *Komora János* egyházi elnök elnöki megnyitójában éles szavakkal ítélte el azon törekvéseket, melyek a vallásoktatásnak az iskolából való kizárását célozzák. Indítványa, hogy «a körgyűlés mely megbotránkozásának adjon kifejezést azon vakmerő tanadás felett, helyesléssel elfogadtatott. Továbbá a körgyűlés jegyzőkönyvileg fejezte ki örömet és hódolatteljes tiszteletét, hogy egyházmegyénk főpásztora, *Rádnai Farkas* püspök úr Önagyméltósága, v. b. t. t.-sá legkegyelmesebben kineveztetett. *Sáska Erzsébet* ruttkai tanítónő «Foerster nevelési módszeréről» tartott előadást. Mely vallásosságtól áthatott értekezésében Foerster F. V. zürichi egy. tanár «Az élet művészet» c. könyvének ismertetése alapján rámutatott korunk nagy szociálpedagógusának nevelési módszerére. Ezután *Szamuely Vince* indítványa fogadtatott el, mely szerint a körgyűlés a kath. tanítók üdülőháza javára kibocsátott sorsjegyekből 10 darabot a saját pénztára terhére megvett s minden tagjának erkölcsi kötelességévé tette, hogy a sorsjáték sikere érdekében munkálkodjék. Tisztviselők lettek: Elnök: *Vdofka Karoly* turócszentmártoni; pénztáros: *Urai Gyula* szucsányi; jegyző: *Szamuely Vince* nagyturányi tanító.

A Székesfehérvári Egyházmegyei Róm. Kath. Iskolák Tanítóinak Egyesülete 1914. évi június hó 23-án Székesfehérvárott XXXI-ik évi rendes körgyűlést tartja. Targysorozat: 1. 9 órákor szentmise a székesegyházban. 2. A gyűlés kezdete 10 órákor. 3. Pápai hymnus. 4. *Megnyitó beszéd. Tartja megyéspüspök úr ő méltósága*. 5. A központi bizottság üléséről fölvetett jegyzőkönyv közlése s ennek kapcsán: a) a körök jegyzőkönyvei útján a körgyűlés elé terjesztendő indítványok tárgyalása, b) a kidolgozásra ajánlott nevelés-tanítási tételről följötti határozat. Előterjesztő: *Papp János* k. b. jegyző. 6. Táppintezetről. Előadó: *Klauz György* kanonok. 7. A bírálóbizottság jelentése a pályamunkákról. 8. Jelentés az egye-

sület kétrendbeli vagyonáról. 9. Főpenztárosválasztás. 10. Indítványok.

Az Udvarhelymegyei Róm. Kath. Általános Tanító-Egyesület 1914. évi június hó 27-én Székelyudvarhelyen rendes közgyűlést tart. Targysorozat: 1. 9 órákor: szentmise és Veni Sancte a plébániai templomban. 2. 10 órákor: elnöki megnyitó. 3. A múlt ülés jegyzőkönyvének fölolvása és hitelesítése. 4. Elnöki előterjesztések. 5. Püspöki leirat státusgyűlési képviselőválasztók választása tárgyalás és a választás megejtése. 6. Főjegyző jelentése a fiókkörök működéséről. 7. Bizottság kiküldése a pénztár megvizsgálására. 8. «A vallásoktatás védelme.» Előadó: *Bálinth Zoltán* etédi tanító. 9. «Az 1913. évi XVI. törvénycikk sérelmei a katolikus tanítóságra és a nyugdíjrevízió.» Előadó: *Bálint Karoly* korondi tanító. 10. Könyvtárnok jelentése a könyvtár állapotáról. 11. A pénztárvizsgáló-bizottság jelentése. 12. Indítványok, melyek az alapszabályok értelmében a körgyűlést megelőzőleg 8 nappal az elnökséghez írásban benyújtandók.

Nagyothallók és beszélő siketek felvétele. A megsiketült gyermeket eddig nálunk kettős csapás sújtotta, nemcsak a hallásat veszítette el, hanem szakoktatás hiányában a beszédet is elfelejtette; a megsiketülés után meg is némult. Legjobb esetben siketnéma intézetbe került, ahol siketnéma társai közt a beszélő siket is csakhamar siketnémává lesz. Ugyanígyen kilátástalan volt eddig nálunk a nagyothalló gyermeknek is a sorsa. Hiányos hallása miatt a hallók iskoláiban nem boldogult, szakintézet hiányában kénytelen volt a siketnéma-intézet kapuján kopogtatni felvételért, ahol a siketnémákkal együtt neveltetven és taníttatván, értelmileg annyira elmaradt, hogy mire felnőtt, maga is a siketnémák közé tartozónak számított magát. Ezeknek a szerencsétlen gyermekeknek a megmentésére nyílik most meg a közoktatásügyi miniszter rendelete alapján a nagyothallók és beszélő siketek középiskolai tanfolyama az 1914/15. tanévtől kezdve a kezdeményező dr. *Bihari* Karoly állami siketnéma-intézeti tanár vezetése alatt. Az előkészítő osztályokba felvétetnek elemi iskolások is. Felvétetnek a siketnéma-intézetet végzett olyan tanulók is, akik teljesen megtanultak beszélni, de siketségük miatt a hallók középiskoláiba rendes tanulóknak be nem iratkozhatnak. Végre kivételesen felvétetnek hibás beszédű gyermekek is, akik beszédhibájuk miatt tanulmányaikat nyilvános iskolában csak rendkívüli szenvedések és küzdelmek árán folytathatják. A tanfolyam növendékei a tanév végén nyilvános iskolában magánvizsgát tesznek. A felvételre való előjegyzések már megkezdődnek. Jelentkezni lehet a tanfolyam igazgatójánál naponta 12—1 óráig, Budapest, V., Füzérutca 7., 1. e. 5.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

M. I. Az üdülőházba egy hétre is lehet jelentkezni a közölt címre. — **J. O. S.** A megüresedett rendszeresített állást csak a pályázat útján lehet betölteni. Ezt a törvény is előírja. A kath. tanítói állások a nagymélt. püspöki kar határozatából a «Népevelő»-ben hirdetendők. — **T. E.** Az elintéztést megadom. Amit lehet segítnünk. — **Sch. E.** Ha az egyházi főhatóság intézkedett és rendeletet adott, akkor abban a napidíj is benfoglaltatik. A beadványelintéztést megsürgetjük. — **G. K.** A kath. Tanügyi Tanács az uradalmi iskolák és azok tanítói ügyében részletes beadványt nyújtott be illetékes helyen. **Akv.** Az egyházi főhatóság engedélye előzetesen kikérendő. — **T. S.** Megsürgettük az elintéztést. — **Cz. F.** A kir. tanfelügyelőség útján a miniszterhez intézi az iskolaszék elnöke az előterjesztést. — **M. Zs.** Ha ötétvet töltött 1893. előtt, akkor igen. Az oklevél egyenértékű. — **Bizonnyítvány.** Díjmentesen állítandó ki, az 1908. évi törvény alapján.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **kötelezőnek** nyilvánította a katolikus népköztartási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:

Szent-István-Társulat
Budapest,
VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

Pályázati hirdetések minden egyes szavának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja előre lefizetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

A **hontbozói** róm. kath. osztálytanítói állásra pályázatot hirdetünk. Javadalmazás: törvényszerinti s megfelelő lakás. Választás **június 29-én. Mischák István** plébános.
593 1-1

Egri érseki megye.

A megüresedett **dévaványai** róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Kötelessége a megválasztottnak a kántori teendőket az egyházi szabályrendeletek és a helyi szokás teljes betartásával végezni. Tartozik úgy a nyilvános, mint a magánéletben róm. kath. kántorhoz illő viseletet tanusítani. A templomi s egyéb istentiszteleti ténykedéseket ájtatosan végezni és azok alatt a hivatás komolyságával jó példát adni. Ugy ünnep- és vasárnap, mint hétköznapokon a szokásos istentiszteletet végezni, valamint az előtte szokásban lévő imádságot beharangozás előtt érthető hangon elvégezni. Minden helyben szokásos istentiszteleteket, körmeneteket végezni, minden egyházi ténykedésnél, amelyet a lelkes végző, a kántori tennivalókat külön díjazás nélkül teljesíteni. Temetéseknél: nagy halottnál «Könyörülj Istenemet», kis halottaknál «Laudate pueri dominum» kezdetű zsoltárt énekelni. Az elemi iskola minden osztályában az egyházi énekeket tanítani s a neki kijelölendő osztályt önállóan vezetni. Köteles az egész éven át alkalmas és jóviseletű segédet tartani, ebben azonban az iskolaszéki elnök, kivéve a téli hónapokat, ha célszerűnek látja, felmentvényt adhat. Javadalma: négy padlózott szoba konyhával, kamrával melléképületekkel és házikerttel külön segédszoba. 85 kat. hold 1264 ööl föld haszonélvezete. A földnek mostani haszonbére 3100 kor. 1 magyar hold kert föld. Mindennemű adót és vízszabályozási költségeket a haszonélvező fizet. A hitközség csupán az illeték egyenértékét fizeti. A kisajátított földek tőkéje utáni kamat és alapítványi misék után 185-32 kor. Párbérváltásig címén a hitközségtől 149-20 kor. Stóla: nagy temetés misével és koporsó kéréssel 2 kor., liberás temetés nagymisével 4-50 kor., kis temetés 50 fillér, kézi nagy mise kiénekléssel 40 fillér, kis mise kiénekléssel 20 fillér, búcsuzatásnál minden név 40 fillér, egy pár 80 fillér, külön énekért díj nem szedhető. Esetes alatti orgonálásért 5 kor. Pályázati határidő **június hó 30.** Énekpróba és választás július 2-án. Az állomás a kinevezés után azonnal elfoglalandó és jövedelme az elfoglalás napjától lesz esedékes. A kérvények az iskolaszéki elnökhöz küldendők. Dévaványa.
599 1-2

Erdélyi egyházmegye.

Októbertől önkéntességem idejére róm. kath. kántortanítót keresek törvényes illetményekkel helyettesül. Csöb u. p. Nagykend. 595 1-1
Alulírott egyháztanács és iskolaszék a **lővetei** róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdet. A pályázati

határidő **jún 21.** Ezen állás jövedelme a díjlevél szerint: 1384-21 kor. A kántortanítói teendőit az egyháztanács és iskolaszék fogja megszabni. **Egyháztanács és iskolaszék**
598 1-1

Győri püspöki megye.

A **tatatóvárosi** hitbizományi uradalom a **billegpusztai** (Komárom m.) róm. kath. elemi osztatlan népiskola kántortanítói állásra f. évi **június hó 25.** határidővel pályázatot hirdet. Javadalom: 1. Két szobából, konyhából és kamrából álló természetben való lakás. 2. Kert a ház mögött 300 ööl; a hiányzó 100 öölért öt korona készpénz. 3. Negyven ürméter dorongfa házhoz szállítva és felaprítva a 10 kor., összesen 400 k-ra értékelve. A fát a mindenkori bérlő szállítja és aprítja fel. Az iskola fűtéséhez külön 8 ürméter dorongfát kap a bérlő által a házhoz szállítva és felaprítva. 4. Két drb tehén nyári legeltetése 48 kor. egyenértékben, amelyet szintén a bérlő köteles adni, feltétlenül joga van azonban a bérlőnek ezt napi 3 liter tej kiszolgáltatásával megváltani. 5. Némi stóla-jövedelem a helyben szokásos díjak és díjlevél szerint. 6. Az iskolaiennartó részéről annyi készpénz, amennyi a 3. és 4. pont alatt kimutatott természetben kiszolgáltatandó illetmények betudásával az 1913. évi XVI. t.-c. értelmében a kinevezendő kántortanítót megilleti. A kinevezendő kántortanítói kötelessége a tanítói ténykedésen kívül a billegi uradalmi kápolnában a vasár- és ünnepnapok szentmiséin, valamint az esetleges temetéseknél (Billeg, Grébcipusztán) a szokásos kántori teendők ellátása külön díjazás nélkül. Ha a kinevezendő kántortanítói vállalkozik a billegi kápolna felügyeletére, az istentiszteletnél való segédkezésre, továbbá gondoskodik a harangozásról, az iskola fűtéséről és seprítéséről, ezért külön szerződés alapján 2 hold (1200 ööl) föld haszonélvezete illeti meg. A földet köteles saját költségén megmunkáltatni. A folyamodványokat **özv. gróf Eszterházy Ferencné** ömeltőségéhez intézve **Mohl Adolf** apát-plébános, ker. esperes címére (Tata, Komárom m.) kell küldeni.
592 1-1

Nyitrai püspöki megye.

Vágszklási (Trencsén m.) Trencsén várostól háromnegyed órányira) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Alapjavadalmazása: pontos, havi előleges részletekben 1200 kor. Ezenfelül 172-80 kor. püspöki segély és a be nem számítható mellékjövedelem. Természetben: törvényszerű lakás, kamra, pince, istálló, egyéb melléképületek és kert. 22 m. kemény tűzifa, beszállítva és felaprítva, ebből azonban a tanterem is fűtendő. Mindennaposok száma jelenleg 30. Tannyelv magyar, tót nyelv ismerete szükséges. Pályázati kérvények iskolaszéki elnök címére **június 30-ig** beküldendők, mely napon d. e. a választás megtartatik. Személyes megjelenés előnyt biztosíthat, de az utiköltség nem térítetik meg.
594 1-1

Berson

Summary
a legjobb

Pécsi egyházmegye.

A **bengei k.**-tanítói állásra *jún. hó 27-éig* horvát nyelvismerettel pályázhatni. Jövedelme: 554 kor. államségélyen kívül tisztességes lakás és 1 holdnyi házikert haszonélvezete mellett tetszés szerint, akár természetben akár készpénzben a törvényszerinti összegig való kiegészítés a róm. kath. hitközség részéről. Ugyanez megfelelő egyének családi pótlékot is hajlandó biztosítani. Bengye u. p. Lőcsén van. *Róm. kath. iskolaszék.* 591 1—1

Szepesi püspöki megye.

A **kislonnici kántortanítói állásra** a «Népnevelő» 13. számában hirdett pályázat *június 30-ig* meghosszabbították. *Iskolaszék.* 581 2—3

Lándok (Szepes m., u. p. Szepestótfalu) r. kath. népiskolánál újonnan szervezett II. tanítói állásra *július 20-áig* pályázatot hirdetünk. Javadalma az 1913. évi XVI. t.-c.-nek megfelelő. Szabályszerű kérvények az iskolaszéki címére küldendők. *Fedor Sándor* iskolaszéki elnök. 584 2—4

Kisfrankvágásai róm. kath. tanítói állásra a pályázat *június hó 28-ig* meghosszabbították. Tanítónő is pályázhatik. Töt nyelv ismerete szükséges. *Iskolaszék.* Nagyfrankvágásán. u. p. Szentmindszent, Szepes m. 590 1—1

Szombathelyi egyházmegye

Az **egyházashöllösi** róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: díjlevél szerint, tanítói jövedelem 1007 kor. készpénz, ingatlan és terményekből. Kántori 489 kor. Tisztességes lakás. Választás *június 30-án* d. e. 10 órakor. Próba orgonálás és éneklés ugyanakkor. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. Kérvények az egyházashöllösi róm. kath. iskolaszéki elnökhöz (Vas m.) küldendők. 596 1—1

Váci egyházmegye.

Kiskunfélegyházára jóhangú segédkantort keresek. Fizetése havi 40 kor., teljes ellátás, mosás és ágyneműn kívül gyertyajövedelem 8—10 korona. Jóhangú, bár kisebb gyakorlatú kezdők is pályázhatnak, kevesebb fizetésre. *Ulrich Antal* főkantor. 586 2—2

Veszprémi egyházmegye.

A **miklósi-i** (Somogy vm.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: készpénz 160 kor., földék 1023 kor. évi bérért kiadva, fizetve $\frac{1}{4}$ évi előleges részletekben, 6 öl fa értéke 164 kor. Párgabona: buza 26 p. mérő, rozs 202 s p. mérő, értéke 329 kor. Lélekpénz páronkint 12 fill. krb. 18 kor. Fa és földmunka értéke 270 kor. Stóla krb. 25 kor. Ebből tisztán tanítói fizetés 1291 kor., tisztán kántori fizetés 289 kor. Lakás mely áll 2 szoba, 1 konyha és a szükséges melléképületekből. Összes adót kántortanító fizeti. Kötelessége az egyik tanteremben (kéttanerős az iskola) tanítani az összes kántoriakat elvégezni. Gondviselés egyesületnek tagja lenni. Tannyelv magyar, német nyelv tudása szükséges. Kérvények benyújtása és próbaéneklés *június 22.*, állás június 27-én elfoglalandó. Kérvények *Varga Sándor* h. plébánoshoz küldendők Miklósiba. Posta Nágocs Vasútállomás Toldi Andocs. 597 1—1

Katholikus erős hangú, kántorságban jártas negyedéves tanítójelölt nyáron helyettesítene. Cím: *Békésy Antal* kántortanító, Ipolyvarbó, Nógrád m. 583 2—2

Vidékiek figyelmébe!

Mindenféle ügyben 3 nap alatt értesítést küldök. Válaszbélyeg csatolandó.

SZÁNKÁSI JÁNOS nyug. áll. isk. igazgató.

Bpest, VIII., Rákóczi-út 71. 574—8

STAMPAY ének- és imakönyve

(XX. kiad., 256. old.) kötve 30 fill., vászonban 50 fill. Tízre egy ingyen. Kötta egyszer ingyen, kötve 30 fill. bőr v. bársony netto 3 K., borjából 4 K. **KÖBÖLKUTON**, Esztergom m. A Stampay Miklós-féle **KÖSZÖNTŐKÖNYVECSKE** nem nálam kapható, hanem **öcsémnél NÓGRÁDKISTERENYÉN.** 12 db franko 2 K-ért 1352—4

Ha jövőben sikeresen akar tanítani rajzot, úgy most tantervének összeállításához rendelje meg:

1. Elemi Rajztanmenet.

Mind a hat osztály egész rajzanyaga havi és heti részletezéssel. 800 ábrával illusztrálva. módszertani útbaigazításokkal és eredeti tanulórajzmellékletekkel **1 kor. P. 10 fill.**

2. Elemi Szeml. és Emlékezetutáni Rajzolás.

(Rajztanmenetem kiegészítőrésze.) A tanmenetben felvett összes tárgyak rajzoltatásának leírása. 800 ábr. illusztrálva s eredeti tanulórajzmellékletekkel **1-20 kor. Portó 10 fill.**

3. Elemi Rajzmodellek.

Mind a hat osztály tanításához szükséges modelleknek házilag való elkészítése agyagból, kartonból, fából. Méretezett ábrákkal **1 kor.** Portó 10 fill. Mind a három füzet együtt **3 kor.** Az összeg előzetes bekielűdésére azokat *bermentve* küldöm. Kaphatók **Hosztinszky Antal** tanítónál **Oraviczabánya** (Krassó-Szörény megye). — Számtalan elismerés tanügyi lapoktól, kartársaktól és kartársnóktól. Kartársaknak 10 koronányi megrendelés után 1 ingyen példányt adok bármelyik füzetből. 555—1

**Szép
jövedelemre**

**szert tenni
óhajtó tanító
urak, forduljanak a**

**Rózsa Kálmán és Neje
könyvkiadó rész-
vény-társasághoz
Budapest, VIII.,
Szentkirályi-u. 30.**